

Systém sociální péče bude v souladu s právem EU a zároveň více chráněn

Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) odeslalo vládě návrhy novel zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, a novely zákona č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů. **Jejich cílem je chránit systém sociální péče před lidmi, kteří se v rámci volného pohybu občanů členských států Evropské unie stanou jeho neodůvodnitelnou zátěží, a zároveň sladit české právo v oblasti volného pohybu osob s právem Evropské unie.**

Sociální systémy států Evropské unie jsou značně odlišné. Řídí se různými principy a mají také rozdílné institucionální uspořádání. Cílem EU nyní není harmonizace práva sociálního zabezpečení, ale jeho vzájemná koordinace. **Základním pravidlem pro sociální zabezpečení osob migrujících v rámci EU je rovnost nakládání.**

V praxi tento princip znamená, že není možné odmítat nároky migrujících pracovníků a jejich rodinných příslušníků na sociální dávky pouze z toho důvodu, že jsou občany jiného členského státu. Je však samozřejmé, že každý sociální systém bude vždy stanovovat podmínky pro přístup k dávkám a **sám princip rovnosti neznamená automaticky nárok na určitou dávku** (pokud je např. zkoumán příjem žadatele nebo jeho majetek apod.)

Současná česká právní úprava obsažená v zákoně o pobytu cizinců stanoví, že pokud občan EU požádá o dávku sociální péče, je to důvod ke zrušení práva přechodného pobytu. To je v rozporu s rozsudkem Evropského soudního dvora ze dne 7. září 2004. Proto MPSV vypracovalo výše uvedené novely zákonů.

Podle platné právní úpravy je podmínkou nároku na dávky sociální péče trvalý pobyt na území České republiky. Podle navrhované právní úpravy budou mít občané členského státu EU a jejich rodinní příslušníci nárok na dávky sociální péče za podmínky, že budou mít na území České republiky přechodný pobyt ve smyslu příslušných ustanovení zákona o pobytu cizinců. Tato podmínka není nutná u osob, kteří mají tzv. statut pracovníka podle přímo použitelných předpisů Evropských společenství. U ostatních osob MPSV navrhuje vycházet z bodového ohodnocení, které by mělo vyčlenit osoby dlouhodobě závislé pouze na sociální pomoci. Tím by se vyloučili lidé, kteří by se mohli stát neodůvodnitelnou zátěží českého sociálního systému. Příslušné orgány - pověřené obecní úřady budou individuálně posuzovat životní situaci každého takového žadatele. Přitom podmínky nároku na dávky sociální péče budou jinak shodné jako u osob s trvalým pobytem na území České republiky. Skutečnost, že se občan EU nebo jeho rodinný příslušník stal neodůvodnitelnou zátěží, budou pověřené úřady oznamovat Policii České republiky a ta bude moci zrušit těmto osobám přechodný pobyt na našem území, což bude znamenat odejmutí dávků sociální péče.

Součástí návrhu je i novela zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, která byla do materiálu doplněna na základě požadavku Ministerstva zdravotnictví. Jedná se o úpravu řešící stávající problém plně invalidních osob, které nemohou být podle nového zákona o zaměstnanosti v evidenci uchazečů o zaměstnání, a stát za ně proto neplatí zdravotní pojištění. Novela zákona toto mění a stanoví, že plátcem pojistného za tyto lidi bude nadále stát.

Právní úprava nebude mít významnější finanční dopady na státní rozpočet. Naopak - preciznějším vymezením situací, kdy nebudou mít osoby čerpající dávky sociální péče povolen přechodný pobyt na území České republiky, povede k úspoře prostředků.

Pokud návrhy novel zákonů schválí Parlament a podepíše prezident, začnou platit dnem jejich vyhlášení ve Sbírce zákonů.

Kateřina Beránková, tisková mluvčí MPSV

Ministerstvo práce a sociálních věcí, Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha 2
Kateřina Beránková, tisková mluvčí MPSV, tel.: 221 922 359, e-mail: katerina.berankova@mpsv.cz
Vladimír Hrubý, vedoucí tiskového oddělení, tel.: 221 922 503, e-mail: vladimir.hruby@mpsv.cz
www.mpsv.cz, www.noviny-mpsv.cz

Ministerstvo práce a sociálních věcí vzniklo v roce 1990. Do jeho kompetence spadá sociální politika (problematika zdravotně postižených, sociální služby, sociální dávky, rodinná politika apod.), sociální pojištění (důchody, nemocenské, apod.), oblast zaměstnanosti (trh práce, podpora zaměstnanosti, zahraniční zaměstnanost apod.), pracovněprávní legislativa, bezpečnost a ochrana zdraví při práci, rovnost žen a mužů, migrace a integrace cizinců, oblast čerpání finanční pomoci z ESF, atd. V resortu pracuje přibližně 15 000 zaměstnanců. Mezi organizace, které MPSV metodicky řídí, patří úřady práce, Česká správa sociálního zabezpečení, Český úřad bezpečnosti práce, inspektoráty bezpečnosti práce, Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí. MPSV přímo spravuje pět ústavů sociální péče - DÚSP Tlaskov, ÚSP Zbůch, ÚSP Brno-Chrlice, ÚSP Brno-Královo Pole a ÚSP Hrabyně. Mezi příspěvkové organizace v resortu patří Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, Institut výchovy bezpečnosti práce a Výzkumný ústav bezpečnosti práce.